

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу

Шевлюги Олени Геннадіївни на тему:

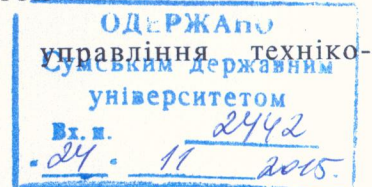
«Організаційно-економічні засади управління техніко-технологічним розвитком машинобудівного підприємства»,

подану до захисту на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 - економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)

1. Актуальність теми дослідження

Інноваційний розвиток промислових підприємств є складним багатогранним процесом, який залежить від впливу різних чинників мікро- та макросередовища. Провідна основоположна роль у цьому процесі належить чинникам техніко-технологічного розвитку, що особливо актуально для машинобудівних підприємств. Протягом значного часу проблеми, пов'язані із незадовільним станом технологій та обладнання на підприємствах, стримують інноваційний розвиток вітчизняної економіки в цілому. Окрім незадовільного стану матеріальної бази ситуацію погіршує відсутність методів та інструментів управління техніко-технологічним розвитком, що розширює кількість невирішених проблем, які останнім часом привертають увагу різних наукових шкіл.

При цьому існує достатньо широке коло джерел, в яких описуються і аналізуються різні аспекти управління техніко-технологічним розвитком підприємства. Проте і в теорії і на практиці залишається ряд питань, які потребують спеціального розгляду. Зокрема, не достатньо визначені організаційні і управлінські межі предметної області "управління техніко-технологічним розвитком" промислового підприємства, не виявлений повністю зв'язок системи управління підприємства, системи управління інноваційним розвитком підприємства і управління техніко-технологічним розвитком підприємства. Для відповіді на ці і подібні питання потрібний спеціальний інструментарій (методологія), за допомогою якої стає можливим пов'язати стратегічну інноваційну діяльність і

технологічним розвитком підприємства. В представленій дисертаційній роботі автор, опираючись на досягнення теорії і практики в області управління техніко-технологічним розвитком підприємства, використовує, по суті, функціональний підхід, в рамках якого стає можливим розглянути не тільки само по собі управління техніко-технологічним розвитком на промисловому підприємстві, відповідно, і чинники його впливу на ті або інші процеси, але і виявити і проаналізувати характер і направленість його прямого впливу на інноваційний розвиток підприємства. В цьому полягає безперечна важливість і актуальність роботи.

Актуальність дисертаційного дослідження Шевлюги О.Г. також обумовлена тим, що для досягнення конкурентних переваг, підвищення ефективності інноваційної діяльності підприємства необхідні організаційно-економічні та структурні рішення управління техніко-технологічним розвитком підприємства відповідно до вимог сучасних концепцій інноваційного розвитку компаній.

Ще одним аргументом на користь актуальності роботи є те, що вона органічно вплітається в тематику наукових пошуків, які ведуться в Сумському державному університеті, зокрема це теми: «Фундаментальні основи формування механізмів забезпечення інноваційного розвитку економічних систем» (№ ДР 0109Ш08930), «Дослідження маркетингового середовища та інфраструктури промислових підприємств» (№ ДР 0112Ш08149), «Механізми формування ринково-орієнтованих стратегій інноваційного прориву» (№ ДР 0112Ш08148), «Формування механізму просування продукції на ринку» (№ ДР 0112Ш08147).

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень,

висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, не викликає сумнівів, адже вони ґрунтуються на положеннях сучасної економіки підприємства, економічної теорії,

менеджменту організацій, інноватики та сучасних концепціях управління інноваційною діяльністю, законодавчих і нормативних документах, мають добре статистичне підґрунтя. Дисертант дослідив напрацьовані вітчизняними і зарубіжними вченими теоретико-методологічні підходи до вирішення поставлених перед ним задач, глибоко проаналізував напрацьовані світовою економічною думкою методи і підходи, виявив їхні слабкі і сильні сторони, та запропонував власні ефективні рішення.

Здобувач уміло послуговується сучасними економіко-математичними методами та інформаційними технологіями для опрацювання даних і представлення отриманих результатів, вдало використовує їх для отримання обґрунтованих висновків.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій дослідження підтверджується їхньою публікацією у фахових виданнях та апробацією на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних і наукових конференціях.

Усе це забезпечує обґрунтованість отриманих результатів та їхню наукову значущість.

3. Наукова новизна і достовірність висновків і рекомендацій

Визначаючи за мету дослідження удосконалення організаційно-економічних засад управління техніко-технологічним розвитком машинобудівних підприємств, дисертант запропонував власні підходи до оцінки техніко-технологічного рівня та вибору ефективної стратегії управління техніко-технологічним розвитком підприємства, які сприяють підвищенню ефективності господарської діяльності в цілому на шляху до інноваційного розвитку.

Положення, які дисертант вносить на захист.

Для свого дослідження автор безумовно окреслив достатньо актуальні проблеми виробничого сектору вітчизняної економіки. Аналіз сучасних

тенденцій теорії (стор. 17-32) та практики (стор. 34-48) надав можливість автору вдало імплементувати категорію техніко-технологічного розвитку в систему існуючих шляхів розвитку підприємств (стор. 13, стор. 19), визначити його місце, основні елементи та особливості (стор. 13-19), а також у систему стратегічного управління підприємством (стор. 61-62), де знайшли своє місце стратегії управління техніко-технологічним розвитком (доповнено стратегіями: технічного посилення, технологічного посилення, технічної адаптації, технологічної адаптації, модернізації та модифікації).

Критичний аналіз підходів до визначення сутності та складових техніко-технологічного розвитку підприємства (стор. 11-30) надав змогу автору обґрунтувати поняття «техніко-технологічний розвиток», під яким він розуміє безперервний, спрямований, закономірний процес із техніко-технологічного удосконалення виробничого процесу, пошуку нових технологічних рішень, розроблення і впровадження технічних та технологічних інновацій при ефективному використанні існуючих або впровадженні нових основних засобів, прогресивних технологічних процесів та нових методів управління з метою підвищення ефективності та безпеки виробничої діяльності підприємства (стор. 17).

Дослідивши переваги та недоліки існуючих наукових здобутків із проблемного питання (стор. 69-83), автором запропоновано методичний підхід до визначення техніко-технологічного рівня промислового підприємства (стор. 83-97, стор. 149) на основі аналізу інтегральних показників оцінювання його складових та побудови двовимірної матриці вибору функціональних стратегій управління (стор. 97-101) на шляху до реалізації техніко-технологічного розвитку. Формування системи показників оцінювання техніко-технологічного рівня запропоновано здійснювати шляхом поділу їх на дві групи: показники технічної та технологічної складової, в кожній із яких пропонується виділяти традиційні (класичні) і специфічні (інноваційно-орієнтовані) підгрупи показників (стор. 83-94).

На основі глибокого аналізу теоретичних засад управління техніко-технологічним розвитком промислових підприємств (стор. 49-66) автором удосконалено теоретико- методичний підхід до управління бізнес-стратегією підприємства шляхом взаємоузгодження та ієрархії стратегічних напрямків розвитку підприємства на функціональному рівні, які враховують стан його техніко-технологічного рівня (стор. 144-148).

У продовження власних розробок автором побудовано економіко-математичну модель оптимізації управлінських заходів у межах обраної стратегії техніко-технологічного розвитку підприємства на основі визначення оптимального співвідношення результативності від впровадження заходів із підвищення техніко-технологічного рівня, яка враховує такі обмеження як обсяг виробництва продукції, собівартість продукції та невикористані витрати праці (стор. 139-150).

Також автором запропоновано організаційно-економічний механізм управління техніко-технологічним розвитком підприємства, який відрізняється від існуючих власним баченням техніко-технологічного рівня підприємства, уточненням взаємозв'язків елементів механізму, цілей його формування та принципів управління (стор. 102-116).

Достовірність висновків і рекомендацій не викликає сумнівів і обумовлена глибоким знанням теорії економіки, управління та інноватики, власне закордонного досвіду, а також сучасного математичного інструментарію, з використанням офіційних статистичних даних та внутрішньої звітності підприємств для апробації запропонованих підходів і методів.

4. Повнота викладення основних результатів в опублікованих наукових працях

За результатами досліджень дисертант опублікувала 22 наукові праці, з яких 10 належать особисто автору. Основні положення, висновки і результати дослідження вичерпно викладені у семи статтях у наукових

фахових виданнях України (з них 4 публікації включено до міжнародних наукометричних баз), одній статті у наукових періодичних виданнях інших держав, чотирьох підрозділах у колективних монографіях. Достатньо широкою є географія публікацій.

Про результати дослідження дисертант доповідала на міжнародних і всеукраїнських конференціях, які відбувалися у 2011-2014 роках у Сумах, Курську, Макіївці, Хмельницькому, Нюрнберзі.

Загальний обсяг публікацій за темою дисертації становить 5,08 друк. арк., з них особисто дисертанту належить 4,2 друк. арк.

Анотування оформлені відповідно до вимог МОН України, у стислій формі передає всі основні положення дисертації та не містить інформації, яка не наведена в роботі.

Обсяг, зміст і кількість друкованих праць відповідають вимогам МОН України щодо публікації основного змісту дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата наук.

5. Практичне значення результатів дисертаційного дослідження

Практичне значення одержаних результатів визначається не лише розвитком теоретичних положень, але й практичними рекомендаціями, які були впроваджені у господарську діяльність таких підприємств: ТОВ «Білопільський машинобудівний завод», м. Білопілья (акт № 0-1/59 від 29.04.2015 р.), ТОВ «СЕНСІ», м. Суми (акт №148 від 29.04.2015 р.) та ТОВ «Турбомаш», м. Суми (акт №270/1 від 06.05.2015 р.).

Результати дисертаційного дослідження були використані у навчальному процесі Сумського державного університету (акт № 2 від 24.04.2015 р.) при викладанні економічних дисциплін: «Економіка інноваційного підприємства», «Прогнозування техніко-економічного рівня машин», «Стратегічне управління інноваційним розвитком», «Інноваційний менеджмент».

6. Дискусійні положення та недоліки дисертаційного дослідження

Високо оцінюючи опоновану дисертаційну роботу, необхідно також звернути увагу на окремі дискусійні положення та недоліки:

1. В роботі автор при визначенні техніко-технологічного розвитку використовує поняття "безперервний процес", що на сучасному етапі в умовах швидкоплинних змін і жорсткої конкуренції представляється спірним (стор.17).

2. В дисертації при визначенні пріоритетних напрямків техніко-технологічного розвитку промислових підприємств акцент зроблений на індустріально-орієнтовану стратегію технологічного розвитку підприємства, сконцентровану на процеси і обсяги виробництва, а не на створення чогось унікального і нового (стор.32).

3. Виходячи із зазначених пріоритетів, ставиться під сумнів роль технологічних інновацій як випереджаючих в порівнянні із продуктовими інноваціями в забезпеченні конкурентних переваг і зміні "правил гри" на ринку. Автор підкреслює, що "як правило, кожна технологічна інновація за витратами на порядок нижче, ніж продуктова, а тому дозволяє збільшити комерційний результат виробництва і реалізації продукції*" (стор.24).

4. Автор показує взаємозв'язок підсистеми техніко-технологічного розвитку із підсистемами підприємства (кадровою, інноваційною, маркетинговою, виробничою, фінансовою) (стор.54-57), але в організаційно-економічному механізмі управління техніко-технологічним розвитком підприємства (стор.102-116), на жаль, цей зв'язок не відтворено. На наш погляд, всі авторські пропозиції слід було б розглядати через призму усіх підсистем управління, враховувати їх також при оцінці техніко-технологічного рівня, і, особливо, при виборі стратегії управління техніко-технологічним розвитком підприємства.

Однак, вказані недоліки і зауваження не носять принципового характеру та не заперечують високої оцінки даної дисертації.

**7. Загальна оцінка дисертації та її відповідність встановленим
вимогам МОН України**

Дисертаційна робота Шевлюги Олени Геннадіївни «Організаційно-економічні засади управління техніко-технологічним розвитком машинобудівного підприємства», яка подана до захисту на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 - економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності), виконана на актуальну тему, є самостійним і завершеним науковим дослідженням. За рівнем виконання робота відповідає вимогам п. 9, 11 і 12 Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань України.

Представлені в дисертації теоретико-методологічні та методичні положення й висновки в сукупності розв'язують важливу наукову задачу - науково обгрунтовано засади удосконалення системи управління техніко-технологічним розвитком підприємства на шляху до інноваційного розвитку. Автореферат і опубліковані праці вичерпно розкривають основні положення і висновки дисертації.

З огляду на це і керуючись критеріями оцінки кандидатських дисертацій МОН України, вважаю, що дисертаційна робота Шевлюги О.Г. «Організаційно-економічні засади управління техніко-технологічним розвитком машинобудівного підприємства» відповідає вимогам до кандидатських дисертацій, а сам дисертант заслуговує присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 - економіка та управління підприємствш^Хза видами економічної діяльності).

Завідувач кафедри менеджменту та управління
ПВНЗ «Міжнародний університет фінансів»
к.е.н., професор

Підпис к.е.н., професора Л.Г.Смоляр засвідчую

Л.Г. Смоляр

Л.М.Костюминська